

PROFESOR HENRYK KAROL KLEMENS KADYI (1851–1912): WYBITNY DZIAŁACZ W DZIEDZINIE WETERYNARII, REFORMATOR STUDIÓW WETERYNARYJNYCH

BOHATER NINIEJSZEGO OPRACOWANIA TO PROFESOR HENRYK KAROL KLEMENS KADYI (1851–1912), WYBITNY DZIAŁACZ W DZIEDZINIE ROZWOJU MEDYCYNY WETERYNARYJNEJ W POLSCE, REFORMATOR STUDIÓW WETERYNARYJNYCH WE LWOWIE, WSPÓŁTWÓRCA GALICYJSKIEGO TOWARZYSTWA WETERYNARSKIEGO, CZŁONEK REDAKCJI CZASOPISMA „PRZEGŁĄD WETERYNARSKI”, AUTOR SZEREGU PRAC NAUKOWYCH. JEGO SYLWETKA ZOSTAŁA ILUSTROWANA OPUBLIKOWANYMI WSPOMNIENIAMI PROFESORA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO KAZIMIERZA KOSTANECKIEGO.

114

Lubow Żwanko¹, Dmytro Kibkało², Jarosław Sobolewski³

¹ Biblioteka Państwowego Uniwersytetu Rolniczego w Poltarwie, Ukraina

² Zakład Chorób Wewnętrznych i Diagnostyki Klinicznej Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej, Państwowy Uniwersytet Biotechnologiczny w Charkowie, Ukraina

³ Katedra Ochrony Zdrowia Publicznego i Dobrostanu Zwierząt Instytutu Medycyny Weterynaryjnej Wydziału Nauk Biologicznych i Weterynaryjnych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

W tym roku obchodzono 175. rocznicę urodzin profesora Henryka Karola Klemensa Kadyiego (1851–1912), który wybitnie zasłużył się dla polskiej weterynarii. Odegrał również istotną rolę w procesie tworzenia i kształtowania ośrodka weterynaryjnego we Lwowie. Był również twórcą muzeum anatomicznego uczelni lwowskiej, oddanym współpracownikom w dziele reformy studiów weterynaryjnych i podniesienia ich na stopień akademicki, współtwórcą Galicyjskiego Towarzystwa Weterynarskiego we Lwowie (1886) i jego prezesem (1890), członkiem Komitetu Redakcyjnego „Przeglądu Weterynarskiego”, doktorem nauk weterynaryjnych honoris causa (1910) Akademii Lwowskiej, autorem licznych cennych publikacji i prac (1).

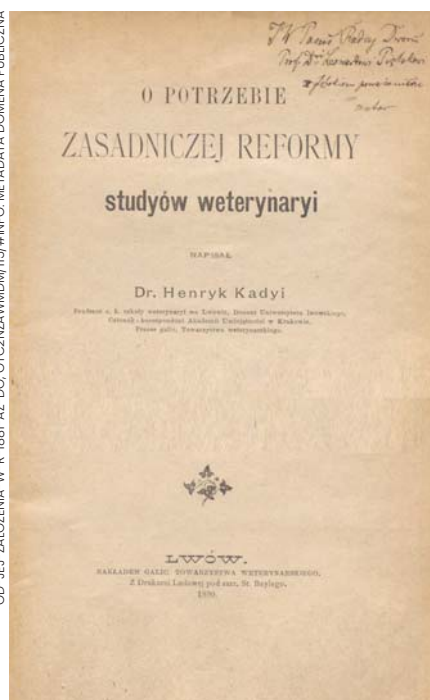
Niniejsze opracowanie ma na celu prezentację życiorysu profesora Henryka Karola Klemensa Kadyiego, jednego z za-

Henryk Kadyi.

łożycieli studiów weterynaryjnych we Lwowie. Proponowany artykuł jest oparty na wspomnieniach o Henryku Kadyim opublikowanych przez profesora medycyny, jak też rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kazimierza Kostaneckiego (1863–1940) (2).

Henryk Karol Klemens Kadyi urodził się 23 maja 1851 r. w Przemyślu w szlacheckiej rodzinie Ludwika (1819–1889) i Klementyny Kadyich. Ojciec ukończył studia na Uniwersytecie Lwowskim w 1835 roku, uzyskując stopień doktora prawa. Jako urzędnik państwowy pełnił w różnych okresach funkcję starosty w powiatach brzeskim, jarosławskim oraz bocheńskim. Henryk miał dwóch braci Juliusza i Józefa, którzy też byli związani z medycyną. Ich przodkowie z pochodzenia kroato-węgierskiego, uczestniczyli w powstaniu hr. Stefana Tokolego w 1678 r. w nadziei oderwania Węgier od Austrii. Według legendy wszyscy mężczyźni członkowie rodziny zo-

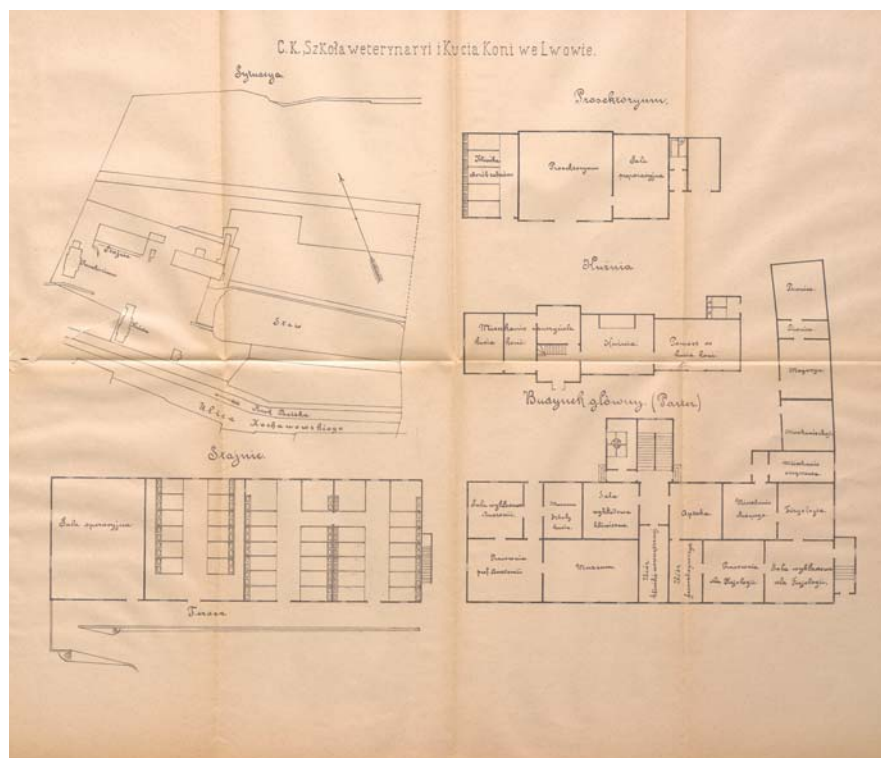

**Henryk Kadyi, O potrzebie
zasadniczej reformy studyów
weterynaryi, Lwów: Galicyjskie
Towarzystwo Weterynarskie, 1890.
Tytuł książki z dedykacją autora.**

stali zniszczeni. Ocalała tylko jedna kobieta z małym synkiem, której udało się znaleźć schronienie w Polsce. Stopniowo rodzina polonizowała się i zamieszkała we Lwowie (3). Można przypuścić, że naukę średnią pobierał Henryk Kadyi w mieście rodzinnym, a ostatni rok studiów szkolnych studiował w Gimnazjum im. Franciszka Józefa we Lwowie. Świadczy o tym wpis do „Księgi pamiątkowej półwiekowego jubileuszu Gimnazjum im. Franciszka Józefa I. we Lwowie: 1858-1908” (4).

Okres edukacji akademickiej Henryka Kadyi przypadał na lata dzielone między Krakowem a Wiedniem. To właśnie tam kształcił się u boku wybitnych profesorów i światowej klasy autorytetów w dziedzinie medycyny.

Najpierw w latach 1869-1870 studiował medycynę w Krakowie, dalej kontynuował ją na Uniwersytecie w Wiedniu (1870-1874). „Już podczas studiów zwrócił uwagę swoim uzdolnieniem, gdyż profesor Langer wybrał go na demonstratora przy zakładzie anatomicznym wiedeńskim (rok szkolny 1873/4 i 1874/5); tutaj też wykonał jeszcze jako student pierwszą swą pracę naukową o żyłach ramienia” (5). W 1875 r. uzyskał stopień „doktora wszech nauk lekarskich” (5). W latach 1873-1875 przebywał jako doktorant na oddziale chorób wewnętrznych Głównego Szpitala w Wiedniu

Szkoła Weterynarii i Kucia Koni we Lwowie, [w:] Henryk Kadyi, O potrzebie zasadniczej reformy studyów weterynarii, Lwów: Galicyjskie Towarzystwo Weterynarskie, 1890, 104.

i w klinice oftalmicznej profesora Carla Ferdinanda von Arlta. Po uzyskaniu dyplomu kolejny rok uzupełniał swoją wiedzę na klinice chirurgicznej Uniwersytetu Wiedeńskiego pod kierunkiem profesora Theodora Billrotha, twórcy nowoczesnej chirurgii krtani, przełyku i jamy brzusznej. Też przebywał w Pradze, gdzie pracował pod kierunkiem profesora anatomii Carla Toldt.

Następnie Henryk Kadyi przeniósł się do Krakowa, gdzie został asystentem w zakładzie anatomii opisowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pod opieką prof. Ludwika Teichmanna Kadyj rozwinął wybitne umiejętności w zakresie technik badawczych i preparatyki anatomicznej. „W roku 1878, jak wymienił Kazimierz Kostanecki, habilituje się jako docent anatomii opisowej i anatomii porównawczej na Wydziale Lekarskim krakowskim na podstawie pracy: „O oku kreta pospolitego pod względem porównawczo-anatomicznym”, drukowanej w Pamiętniku Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii Umiejętności” (2).

W 1879 r. uzyskał stypendium Seweryna Gałęzowskiego, polskiego lekarza zmarłego w Paryżu, którą przyznawała Akademia Umiejętności w Krakowie. Podczas pobytu zwiedzał zakłady anatomiczne Austrii i Niemiec oraz pracował w Instytucie Zoologicznym profesora Karla Rudolfa Leuckarta, znanego nie-

mieckiego zoologa; w Lipsku i na Stacji Zoologicznej w Trieście. „Jego dynamiczne podejście pozwoliło odwiedzić wszystkie najśłynniejsze ośrodki akademickiej zoologii i anatomii w krajach niemieckojęzycznych. Doświadczenie zdobyte w ramach tego stypendium wykorzystał w dalszej pracy uniwersyteckiej jako budowniczy i założyciel Akademii Medycyny Weterynaryjnej i Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego” (6).

W 1881 r. Henryk Kadyj został mianowany profesorem zwyczajnym anatomii opisowej i patologicznej w utworzonej wówczas we Lwowie Szkole Weterynarii. Jako jeden z trzech pierwszych profesorów tej uczelni i pierwszy jej profesor anatomii rozwinął w ciągu prawie 13 lat (1881-1894) wydatną pracę naukową, organizacyjną i społeczną w bardzo trudnych warunkach; zgromadził bogate zbiory preparatów; niektóre z nich – preparaty naczyń krwionośnych – stanowiły dzieła najwyższej techniki preparatorskiej (5). Aleksander Perenc, autor pierwszej monografii na temat historii medycyny weterynaryjnej Polski o zasługach Kadyjego w tej dziedzinie wymienił następnie: „Muzeum anatomiczne Szkoły zawierające cały szereg nader cennych preparatów, nagrodzonych dyplomami i należące do pierwszorzędnych zbiorów naukowych, w dużej mierze zawdzięcza profesorowi Kadyiemu

ŹRÓDŁO: PIDVALIYA U. SCHALKAL, L. BAUER, S. W. GRIGOLEWSKI, R. GUDYMA, Y. J. WEINIGER, W. MATESHIUK-VATSEBA, L. HENRYK KADYI AND THE FORMATION OF THE MEDICAL FACULTY OF THE LVIV UNIVERSITY (1884-1912) – A SHORT INTRODUCTION, PROCEEDING OF THE SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY MEDICAL SCIENCES, 2024, 73 (1), 394. <https://msfss.org.ua/index.php/JOURNAL/ARTICLE/VIEW/999/779#CONTENT/HOURE-REFERENCE>

Henryk Kadyi (podkreślenie na czerwono) i profesorowie Uniwersytetu Lwowskiego w 1912 roku. Zdjęcie ze zbiorów Muzeum Historii Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie.

swe powstanie. Drugą kartą nader owocnej działalności Kadyiego, to starania i zabiegi jakie czynił dążąc do przeprowadzenia reformy uczelni weterynaryjnej lwowskiej. Nie porzucił on tych starań nawet w tym czasie, gdy został profesorem Uniwersytetu, walczył o reformę piórem i słowem i częściowo podniesienie Szkoły na wyższy szczebel rozwoju jest i jego zasługą” (7).

W latach 1882-1884 Henryk Kadyi wykładał zastępczo zoologię na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego, a od 1887 r. – również anatomię człowieka. W 1888 r. na wystawie przyrodniczo-dydaktycznej V Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich we Lwowie uzyskał za nie dyplom honorowy. W tym roku ogłosił cenną monografię „O naczyniach krwionośnych rdzenia pacierzowego człowieka” i został powołany na członka korespondenta Akademii Umiejętności w Krakowie. W 1891 r. na wystawie połączonej z VI Zjazdem

Lekarzy i Przyrodników Polskich został nagrodzony za stosowanie parafiny do sporządzania preparatów anatomicznych (5).

Obok pracy naukowej i dydaktycznej Henryk Kadyi rozwinął wydatną działalność w dziele podniesienia poziomu studiów weterynaryjnych i zorganizowania polskiego zawodu weterynaryjnego. W 1890 r. wystąpił z rozprawą „O potrzebie zasadniczej reformy studiów weterynaryjnych”, która zapoczątkowała usilną akcję w tym zakresie (5). Dzięki bogatemu doświadczeniu w nauczaniu nauk weterynaryjnych, Henryk Kadyi zaproponował optymalny model reorganizacji edukacji w tej dziedzinie w skali całych Austro-Węgier. We wstępie do swojej pracy zauważył: „Gdy w roku 1881 obejmując katedrę anatomii w Lwowskiej szkole weterynarii wglądałem dokładnie w porządek nauk obowiązujący w austriackich szkołach weterynarii, wnet przekonałem się, że porządek ten już

w zasadniczych postanowieniach nie odpowiada ani nowoczesnemu stanowi nauk weterynaryjnych, ani też potrzebom kształconych dla wykonywania praktyki lekarzy weterynaryjnych” (8). Przede wszystkim zwrócił się on do „dziejów usiłowań zmierzających ku zasadniczej reformie studiów weterynaryjnych”, wymieniając problemy tej dziedziny. Dalej skupił się on nad wyjaśnieniem bardzo ważnych wątków dla rozwoju edukacji weterynaryjnej i wzniesienie jej na poziom akademicki: „Jakie są wadliwości porządku studiów obowiązującego obecnie w austriackich szkołach weterynaryjnych. Jakie skutki pociąga za sobą ta okoliczność, że od wstępujących do szkół weterynaryjnych wymaga się tylko ukończenia VI. klasy szkoły średniej. Jakie są skutki zanedbano krótkiego trwania studiów weterynaryjnych. Zasady, na podstawie których winno być urządzone studium weterynaryjne. Projekt porządku studiów weterynaryjnych: 1. Jakiej mają być wa-

runki przyjęcia wymagane od kandydatów weterynaryj. 2. Jak należy rozłożyć nauki w ciągu czteroletniego okresu studiów weterynaryjnych. 3. Jak należy urządzić egzaminu w szkołach weterynaryjnych. Czy w obecnych stosunkach dokonanie zasadniczej reformy studiów weterynaryjnych w całej rozciągłości jest możliwe i wskazane” (8).

Inicjatywy Kadyiego dostały akceptację po stronie władzy Austro-Węgier, co podsumował w taki sposób: „Na wszystkie wymienione ulepszenia w urządzeniu studiów weterynarii we lwowskiej szkole, wysokie c. k. Ministerstwo oświaty, zezwoliło bez wszelkich trudności i bez względu na stosunki istniejące gdzie indziej. Okoliczność ta uprawnia nas mieć nadzieję, że naczelna władza naukowa przychyli się także do wprowadzenia zasadniczej i jednolitej reformy studiów weterynarii w Austrii, i bez względu na zacofane pojęcia o weterynarii i weterynarzach, jakie niestety do dziś dnia utrzymują się w pewnych kołach, dla szkół weterynarii zatwierdzi taki porządek nauk, jaki odpowiednio współczesnemu stanowisku nauk weterynaryjnych zapewni przyszłym weterynarzom, taki stopień ogólnego i zawodowego wykształcenia, jaki oni powinni mieć ze względu na ważność przypadającego im zakresu działania” (8).

Oddajmy w tym miejscu głos Kazimierzowi Kostaneckiemu, żeby się dowiedzieć o działaniach na tym polu Henryka Kadyiego: „Najpierw w Szkole weterynarii: urządza zakład anatomii i anatomii patologicznej, muzeum jego wzbogaca wspaniałymi, własnoręcznie wykonanymi preparatami. Wnika przytem całą duszą w potrzeby instytucji, do której należy. Piórem i słowem, w ankietach, walczy za zmianą, za ulepszeniem studium weterynaryj, to też, gdy dochodzi do skutku reforma i przekształcenie szkoły weterynaryj na Akademię, spłaca mu słusznie lwowska Akademia dług wdzięczności, mianując go swym pierwszym doktorem honorowym (2). Współpracował on dobrze ze wszystkimi członkami personelu Akademii Medycyny Weterynaryjnej, którzy zostali wybrani na podstawie ich kwalifikacji, bez uprzedzeń co do innej wiary czy narodowości. Warto wspomnieć, że wielki współpracownik Kadyiego wyznania greckokatolickiego (również urodzony w Przemyśle), Wołodymyr Kulczycki (1862-1936), został rektorem Akademii Medycyny Weterynaryjnej w latach 1917-1919” (6).

Dzięki też energicznym działaniom Henryka Kadyiego sprawa reformy studiów weterynaryjnych doczekała się

PROF. DR. HENRYK KADYI.

Portret Henryka Kadyiego.

w 1897 r. pomyślnego i ze wszech miar pożądanego rozwiązania. „Rozporządzeniem Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 1897 r. ogłoszony został nowy plan studiów, według którego do przyjęcia na zwyczajnego słuchacza potrzebne jest świadectwo pomyślnie złożonego egzaminu dojrzałości (gimnazjum lub szkoła realna), czas zaś trwania studiów weterynaryjnych rozszerzono na 4 lata” (9). Następnie w 1902 r. uczelni nadano nazwę Akademii, w 1908 r. prawa promocji do stopnia doktora i w 1909 wybieralności rektora.

Będąc poważnie zaangażowanym w rozwój wyższych studiów weterynaryjnych i medycznych we Lwowie, Kadyi dwukrotnie odrzucił propozycje Uniwersytetu Jagiellońskiego (6). W 1890 r. był

on zaproszony na katedrę anatomii porównawczej, a w 1894 r. na katedrę anatomii opisowej, na której pracował do swojej śmierci w 1912 roku. W 1894 r., w związku z restytucją Wydziału Lekarskiego na Uniwersytecie Lwowskiego, Henryk Kadyi objął katedrę anatomii opisowej i jako pierwszy profesor Wydziału Lekarskiego prowadził prace nad jego organizacją (5). „Na obydwu tych stanowiskach nie przestając w równej mierze oddawać się nadal badawczej, twórczej pracy naukowej, okazuje się znakomitym organizatorem; nie tylko bowiem stwarza i tu i tam zakłady” (2).

W latach 1896/7 i 1911/2 Henryk Kadyi był dziekanem Wydziału Lekarskiego, a w latach 1898/99 pełnił on funkcję rektora Uniwersytetu Lwowskiego.

Przemówienie rektora Uniwersytetu Lwowskiego profesora Adolfa Becka podczas wynoszenia zwłok Henryka Kadyjego.

O nim pozostawił wspomnienia lekarz dermatolog Henryk Mierzecki (1891-1977), absolwent Uniwersytetu Lwowskiego: „Było wśród nich wielu wybitnych uczonych, ale i wielu oryginałów. Profesorem anatomii był Henryk Kadyi, uczeń Ludwika Teichmana z Uniwersytetu Jagiellońskiego (...). Profesor Kadyi o długich bokobrodach i w binoklach na sznurkach przyjeżdżał do zakładu na rowerze niezależnie od pogody, a podczas deszczu z rozpiętym parasolem” (10).

Henryk Kadyj aktywnie angażował się w działalność społeczną na rzecz popularyzacji nauk weterynaryjnych oraz rozwoju profesjonalnego czasopiśmiennictwa w tej dziedzinie. W 1886 r. został współzałożycielem pierwszego polskiego czasopisma poświęconego weterynarii – „Przeglądu Weterynarskiego”, które było publikowane we Lwowie. Został on też współzałożycielem pierwszej na tych terenach społecznej organizacji zawodu weterynaryjnego – Galicyjskiego Towarzystwa Weterynarskiego, którego w 1890 r. był prezesem. W 1887 r. Henryk Kadyi został prezesem Sekcji Lwowskiej Towarzystwa Lekarzy Galicyjskich, w 1888 r. członkiem zarządu Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, w 1892 r. członkiem Komitetu Redakcyjnego jego czasopisma „Kosmos” we Lwowie, w 1894 r. członkiem honorowym

Galicyjskiego Towarzystwa Weterynarskiego, w 1909 r. doktorem nauk weterynaryjnych honoris causa Akademii Weterynarii we Lwowie. W 1901 r. z inicjatywy Kadyjego powstało wydawnictwo „Polskie Archiwum Nauk Biologicznych i Lekarskich”, w dwóch wydaniach: polskim i francusko-niemieckim; prowadził je Henryk Kadyi z wielkim nakładem wysiłku i starania, lecz w 1907 r., wobec braku środków, musiał je zawiesić (5).

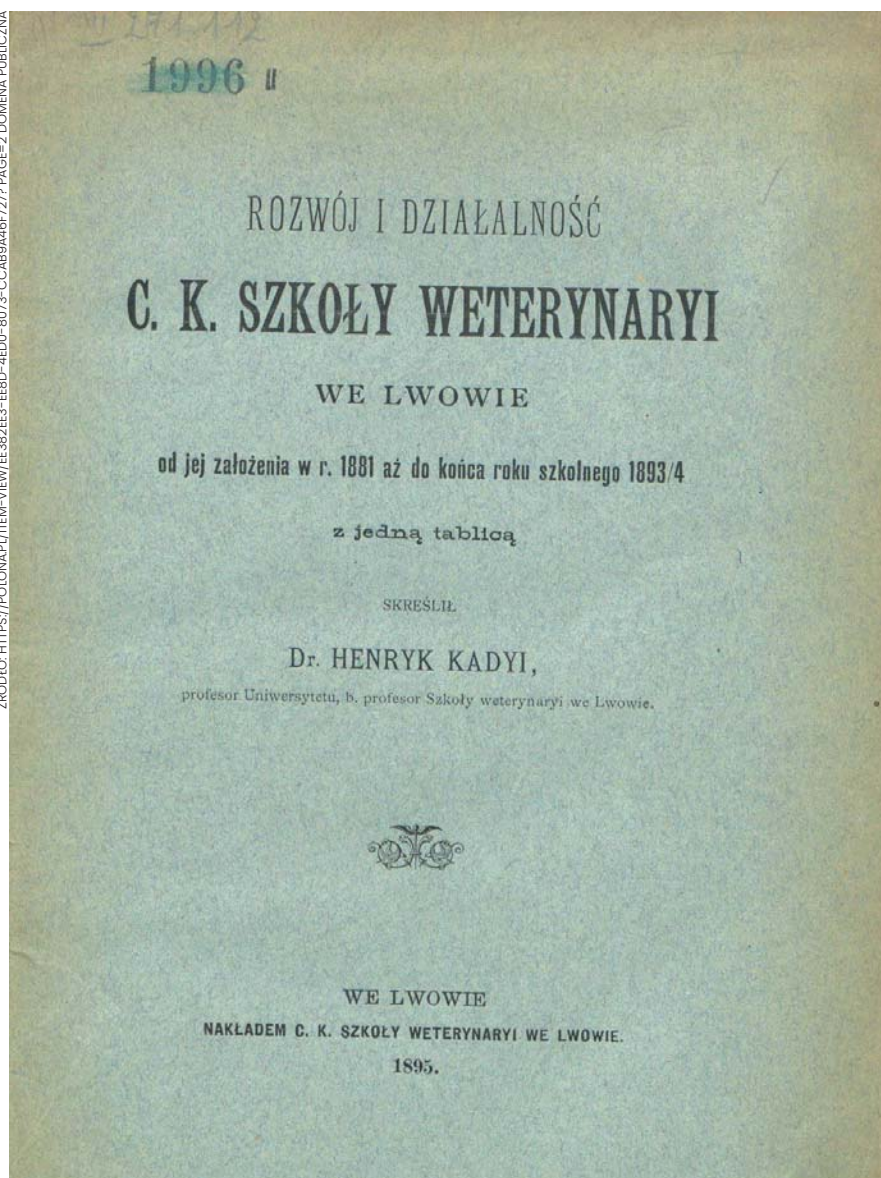
W okresie lwowskim Henryk Kadyj aktywnie uczestniczył w życiu publicznym. Jako poseł na Sejm Krajowy Galicji wywierał istotny wpływ na politykę medyczną regionu. Choć jego starania o zwiększenie finansowania szpitala dziecięcego zakończyły się niepowodzeniem, odniósł sukces na innym polu – skutecznie zainicjował wprowadzenie instytucji lekarzy szkolnych (11).

Spuścizna naukowa Henryka Kadyiego to około 40 publikacji i prac naukowych. „W ciągu swojej kariery został autorem czterdziestu prac naukowych, w szczególności dotyczących anatomii układu sercowo-naczyniowego i gruczołów dokrewnych, perfuzji rdzenia kręgowego oraz anatomii porównawczej. Ponadto intensywnie pracował nad przygotowaniem preparatów anatomicznych, wprowadzając nowe techniki i środki chemiczne (np. wprowadził stosowanie formaldehydu w Lwowskim Instytucie

Anatomicznym)” (12). Henryk Kadyi był też współpracownikiem „Słownika terminologii lekarskiej” (1881), „Encyklopedyi rolniczej” w Warszawie (1889-1891) i „Encyklopedyi macierzy polskiej” we Lwowie (1898), członkiem wielu towarzystw naukowych (13).

Henryk Kadyi, poza pracami związanymi z nauką, uprawiał z zamiłowaniem muzykę. Należał do Towarzystwa Muzycznego we Lwowie, grał na altówce, brał udział w koncertach kameralnych kwartetu. Był członkiem wydziału towarzystwa, jego komisji szkolnej i komisji budowy domu towarzystwa. W dużej mierze dzięki jego staraniom budowa domu Towarzystwa Muzycznego we Lwowie została zrealizowana (5). Dodajmy jeszcze, że wraz z żoną Rozalią mieli córkę Jadwigę, która wraz z mężem Janem Jerzy Kwiatkowskim zginęła tragicznie w grudniu 1917 roku.

Henryk Kadyi był powszechnie uznany za wybitnego anatoma i mistrza sekcji zwłok oraz utrwalania zwłok ludzkich, dlatego balsamował ciała wybitnych galicyjskich arystokratów, m.in. polskiego przyrodnika, hrabiego Włodzimierza Ksawerego Tadeusza Dzieduszyckiego (1825-1899), honorowego obywatela tego miasta (6). Jeden z takich zabiegów doprowadził go do zgonu w kwiecie sił i pomysłów życiowych. Henryk Karol Klemens Kadyi zmarł w piątek 25 paź-

Henryk Kadyi, Rozwój i działalność c. k. Szkoły Weterynaryi we Lwowie od jej założenia w r. 1881 aż do końca roku szkolnego 1893/4.

dziennika 1912 r., wskutek zakażenia, którego nabawił się w wyniku urazu odniesionego podczas pracy nad zwłokami byłego gubernatora Galicji i Lodomerii Kazimierza Feliksa Badeniego (1846-1909) (11).

Krakowska gazeta „Nowości Ilustrowane” 2 listopada 1912 r. w artykule „Ofiara zawodu” ze smutkiem informowała: „W krótkim czasie ponosi wszechnicą lwowska znowu poważną stratę przez nagłą śmierć znanego i cenionego prof. dr. Henryka Kadyja. Padł on jako ofiara zawodu na posterunku. Balsamując zwłoki śp. hr. Badeniego, zaciął się w palec, w następstwie czego przyszło zakażenie krwi, tak silne, iż wszelki ratunek okazał się niemożliwym. Znany ze swej pracowitości i zamiłowania do swego zawodu, ceniony był przez koła fachowe, a mile przyjmowany w szeregu towa-

rzystw naukowych i kulturalnych, których był czynnym i energicznym członkiem. Pogrzyb jego odbył się we Lwowie przy wielkim udziale wybitnych osób i przedstawicieli towarzystw” (14).

Podczas wynoszenia jego zwłok przemówienie wygłosił rektor Uniwersytetu Lwowskiego profesor Adolf Beck. Został Henryk Kadyi, jak i ojciec, pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie, nekropolii intelektualnej elity miasta.

Jako podsumowanie przytoczmy słowa Kazimierza Kostaneckiego: „W umysłach i sercach kolegów, przyjaciół, współobywateli, w sercach uczniów, pozostanie dlań głęboka cześć, jako hołd dla jego niezmordowanej pracy, dla jego nieskazitelnego charakteru. Przez stworzenie zakładu anatomicznego w Akademii weterynaryi, przez zorganizowanie Wydzia-

łu lekarskiego lwowskiego, przez stworzenie zakładu anatomicznego i jego wspaniałych zbiorów, postawił sobie trwały pomnik w miejscu swojej tyloletniej działalności, w nauce wszechświatowej pozostawił po sobie niezatarte ślady i przysporzył wobec niej chwały polskiej pracy twórczej” (2).

Droga życiowa Henryka Kadyja stanowi wymowne świadectwo dążeń do nadania edukacji weterynaryjnej rangi studiów wyższych oraz jego głębokiego oddania nauce i społeczeństwu. W uznaniu tych wybitnych zasług, po latach jego imieniem nazwano ulice w Przemyślu oraz we Lwowie”. ●

Piśmiennictwo

1. Millak K.: Słownik polskich lekarzy weterynaryjnych biograficzno-bibliograficzny 1394-1918, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, 1963, 90.
2. Kostanecki K.: Świętej pamięci Henryk Kadyi, Kraków: [s. n.], 1912, s. 5-12.
3. Wywiad dla czasopisma „Przekroj” przeprowadzony przez Zbigniewa Święcha w czerwcu 1976 r. Pytania do Pana dra Stanisława Kadyi, Jasło: Muzeum Regionalne w Jasle im. dr. Stanisława Kadyiego, 2023, 5, 6.
4. Białynia Chołodecki J.: Księga pamiątkowa półwiekowego jubileuszu Gimnazjum im. Franciszka Józefa I we Lwowie: 1858-1908, Lwów: Komitet Jubileuszowy 1909, 251.
5. Millak K.: Kadyi Henryk, [w:] Polski Słownik Biograficzny, t. XI, Wrocław-Warszawa-Kraków, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1964-1965, 409-410.
6. Winciewicz A., Turek-Pietrzykowska M.: Scientific and organizational achievements of Professor of Anatomy Henryk Kadyi – Rector Vigilantissimus Universitatis Leopoliensis, Romanian Journal of Morphology and Embryology, 2017, 58 (4), 1624, 1625.
7. Perenc A.: Historia lecznictwa zwierząt w Polsce / opracował i uzupełnił Konrad Millak, Warszawa, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1958, s. 275.
8. Kadyi H.: O potrzebie zasadniczej reformy studiów weterynaryi, Lwów: Galicyjskie Towarzystwo Weterynaryjne, 1890, 1-8.
9. Lwów: jego rozwój i stan kulturalny oraz przewodnik po mieście / skreślił Józef Wiczowski, Lwów: Wydział Gospodarczy X. Zjazdu Lekarzy i Przewodników Polskich oraz Reprezentacji m. Lwowa, Drukarnia Słowa Polskiego, 1907, 147.
10. Mierzecki H.: Czasy i klimaty. Wspomnienia lekarza 1891-1970, Niepodległość i Pamięć, 2006, nr 24 (13/3), 268.
11. Pidvalna, U., Schaukal, L., Bauer, S., W. Gryglewski, R., Gudyma, Y., J. Weninger, W., Mateshuk-Vatseba, L.: Henryk Kadyi and the formation of the medical faculty of the Lviv University (1894-1912) – a short introduction, Proceeding of the Shevchenko Scientific Society. Medical Sciences, 2024, 73 (1), 364.
12. Markowski J.: Henryk Kadyi, „Lwowski Tygodnik” 1912, nr 44, 31 października, 715.
13. Schaukal L., Bauer S., Pidvalna U., Gryglewski R., Mateshuk-Vatseba L., Weninger W. J.: Early-career anatomical networks: Lviv professor of anatomy Henryk Kadyi as a Habsburg case study, Annals of Anatomy, 2026, nr 263, 2, https://library.dmed.org.ua/uploads/files/2025-10/1760986027_1-s2_0-s0940960225003619-main.pdf
14. Ofiara zawodu, „Nowości Ilustrowane”, 1912, nr 44, 2 listopada.

prof. Lubow Żwanko, e-mail: zhvan2012@gmail.com